

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2014

YEARBOOK

2014

ГОДИНА 5

VOLUME V

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ISSN 1857-7059

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2014
YEARBOOK
2014**

Посветен на доц. д-р Душко Алексовски

ГОДИНА 5

VOLUME V

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Јованка Денкова

Издавачки совет

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Нина Даскаловска
доц. д-р Махмуд Челик
доц. д-р Ранко Младеноски
м-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Луси Караниколова
проф. д-р Толе Белчев
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Марија Кусевска
доц. д-р Нина Даскаловска
доц. д-р Марија Кукубајска
доц. д-р Драгана Кузмановска
виш лектор м-р Снежана Кирова
м-р Весна Коцева

Главен уредник

доц. д-р Марија Леонтиќ

Одговорен уредник

доц. д-р Светлана Јакимовска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
лектор м-р Биљана Петковска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph. D.
Prof. Blazo Boev, Ph. D.
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph. D.
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Mahmud Celik, Ph.D.
Docent Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M. A.

Editorial staff

Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Lusi Karanikolova, Ph. D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Marija Kusevska, Ph.D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Marija Kukubajska, Ph.D.
Docent Dragana Kuzmanovska, Ph.D.
Senior Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Docent Marija Leontik, Ph.D.

Editor in chief

Docent Svetlana Jakimovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Lecturer Biljana Petkovska, M.A.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office
Goce Delcev University – Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

ЈАЗИК

Билјана Ивановска, Нина Даскаловска ПРЕГЛЕД НА ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МОДЕЛИ ЗА ПОВРАТНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК Biljana Ivanovska, Nina Daskalovska A REVIEW OF THE TRADITIONAL REFLEXIVE MODELS IN MACEDONIAN AND GERMAN	9
Толе Белчев, Станка Коцева ЗБОРООБРАЗУВАЊЕ ВО СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК Tole Belcev, Stanka Koceva WORD FORMATION IN MODERN MACEDONIAN LANGUAGE	19
Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Биљана Петковска АНАЛИЗА НА ФРАЗЕОЛОШКИТЕ ЕДИНИЦИ СО КОМПОНЕНТАТА „УСТА“ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК Dragana Kuzmanovska, Snežana Kirova, Biljana Petkovska ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE COMPONENT “MUND/MOUTH” IN GERMAN AND ENGLISH	33
Марија Кусевска МЕГУКУЛТУРНИ ИСТРАЖУВАЊА НА ГОВОРНИТЕ ЧИНОВИ Marija Kusevska CROSS-CULTURAL STUDIES OF SPEECH ACTS	43
Марија Леонтиќ СЕМАНТИКАТА НА ТУРСКИОТ СУФИКС -ли /-lİ/ (-li, -li, -lu, -lü) ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Marija Leontic THE SEMANTICS OF THE TURKISH SUFFIX -ли /-lİ/ (-li,-li,-lu,-lü) IN THE TURKISH AND IN THE MACEDONIAN LANGUAGE	53
Дејан Методијески, Костадин Голаков ИЗУЧУВАЊЕТО НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ НА ФАКУЛТЕТИТЕ ЗА ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Dejan Metodijeski, Kostadin Golakov FOREIGN LANGUAGES STUDYING AT THE FACULTIES OF TOURISM IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	63
Марица Тасевска ФАКТОРИ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА РОДОТ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК Marica Tasevska FACTORS FOR DETERMINATION OF THE GENDER IN THE GERMAN LANGUAGE	73

КНИЖЕВНОСТ

- Јованка Денкова, Махмут Челик, Билјана Ивановска**
ТЕОРИСКО ПРОМИСЛУВАЊЕ НА ЕПИСТОЛАРНИОТ ЖАНР
Jovanka Denkova, Mahmut Celik, Biljana Ivanovska
THEORY RETRASING OF THE EPISTOLARY GENRE 87
- Махмут Челик, Јованка Денкова, Билјана Ивановска**
ПОЕТСКО-ПРОЗНОТО ТВОРЕШТВО ЗА ДЕЦА НА ФАХРИ КАЈА
Mahmut Celik, Jovanka Denkova, Biljana Ivanovska
FAHRI KAYA'S WORK IN POETIC AND PROSE CHILDREN'S LITERATURE .. 97
- Наталија Поп Зариева**
УЛОГАТА НА ИЗМАМАТА И МАСКИТЕ ВО *ХАМЛЕТ*
Natalija Pop Zarieva
THE ROLE OF DECEIT AND MASKS IN *HAMLET* 103
- Крсте Илиев**
ПРЕПОРОДОТ НА ВИТЕШТВОТО И ПОЈАВАТА НА
ЦЕНТЛИМЕНОТ ВО ВЕЛИКА БРИТАНИЈА
Krste Iliev
THE REVIVAL OF CHIVALRY AND THE EMERGENCE OF
THE GENTLEMAN IN GREAT BRITAIN 113
- Јане Јованов, Снежана Кирова**
„ПРЕКРАСЕН НОВ СВЕТ“ ПРЕГЛЕД И СОЦИО-ФИЛОСОФСКА АНАЛИЗА
Jane Jovanov, Snezana Kirova
“BRAVE NEW WORLD” REVIEW AND SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS .. 117
- Марија Крстева**
АМЕРИКАНСКАТА ИДЕОЛОГИЈА ВО „ЗДРАВ РАЗУМ“ НА
ТОМАС ПЕИН
Marija Krsteva
AMERICAN IDEOLOGY SEEN THROUGH THOMAS PAINE'S
“COMMON SENSE” 127
- ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ**
- Билјана Ивановска, Јованка Денкова, Махмут Челик**
МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ГЛАГОЛИТЕ ВО
ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК ШТО ИСКАЖУВААТ ПСИХИЧКА СОСТОЈБА
Biljana Ivanovska, Jovanka Denkova, Mahmut Celik
ON THE MACEDONIAN COUNTERPARTS OF THE GERMAN
VERBS DENOTING EMOTIONAL STATE 135
- Светлана Јакимовска**
ТЕРМИНОЛОГИЈАТА КАКО НАУКА И ТЕРМИНОЛОШКАТА РАБОТА
Svetlana Jakimovska
TERMINOLOGY SCIENCE AND TERMINOLOGY WORK 143

Даринка Маролова

ДИДАКТИЧКИ ПРИСТАП КОН ТОЛКУВАЊЕТО НА СИНТАКСИЧКАТА
ПОВЕЌЕЗНАЧНОСТ

Darinka Marolova

DIDACTIC APPROACH TO INTERPRETING THE SYNTACTIC AMBIGUITY 153

МЕТОДИКА

Емилија Петрова Ѓорѓева

УЛОГАТА НА ДИРЕКТОРОТ ВО МОТИВИРАЊЕТО ЗА
ПРИФАЌАЊЕ ПРОМЕНИ ВО УЧИЛИШТЕТО

Emilija Petrova Gorgeva

THE ROLE OF THE PRINCIPAL IN THE MOTIVATION FOR
ACCEPTING CHANGES IN SCHOOL 161

Нина Даскаловска, Билјана Ивановска

ВАЖНОСТА НА ИНТЕРАКЦИЈАТА ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Nina Daskalovska, Biljana Ivanovska

THE IMPORTANCE OF INTERACTION IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING 169

Марија Емилија Кукубајска, Билјана Алексова Даневска

БИОЕТИКА, МУЛТИКУЛТУРА, МУЛТИЛИНГВАЛНОСТ И
АКВИЗИЦИЈА НА СТРАНСКИ ЈАЗИК

Marija Emilija Kukubajska, Biljana Aleksova Danevska

BIOETHICS, MULTI-CULTURE, MULTI-LINGUAL ENVIRONMENT
AND FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION 183

Марија Тодорова

МНОГУЈАЗИЧНА МЕТОДИКА

Marija Todorova

MULTILINGUAL METHODOLOGY 195

Катерина Сусинова, Нина Даскаловска

УПОТРЕБАТА НА СТРАТЕГИИ ЗА УЧЕЊЕ ЈАЗИК КАЈ УЧЕНИЦИ
ВО ОСНОВНО И СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Katerina Susinova, Nina Daskalovska

THE USE OF LANGUAGE LEARNING STRATEGIES BY PRIMARY
AND SECONDARY SCHOOL EFL LEARNERS 203

Марија Дончева, Нина Даскаловска

УЛОГАТА НА ЛИТЕРАТУРАТА ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК
И НЕЈЗИНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ЈАЗИЧНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА УЧЕНИКОТ

Marija Donceva, Nina Daskalovska

THE ROLE OF LITERATURE IN LEARNING ENGLISH AND ITS EFFECTS ON
LEARNERS' LINGUISTIC COMPETENCE 213

Стручен труд
Professional paper

ИЗУЧУВАЊЕТО НА СТРАНКИТЕ ЈАЗИЦИ НА ФАКУЛТЕТИТЕ ЗА ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

доц. д-р Дејан Методијески¹
Костадин Голаков²

Апстракт: Предмет на овој труд е изучувањето на странските јазици на факултетите за туризам во Република Македонија. Во воведниот дел од трудот се посветува внимание на меѓународниот туризам и неговата поврзаност со познавањето на странски јазици, а исто така е објаснет методолошкиот пристап на истражувањето. Во првиот дел од трудот ќе биде разгледано изучувањето на странските јазици преку застапените предмети во програмите на додипломските студии на факултетите за туризам во нашата земја. Во вториот дел ќе биде направена споредба со изучувањето на странски јазици на избрани факултети во некои од балканските земји. Во последниот дел од трудот ќе бидат посочени современите тенденции и перспективи на изучувањето на странските јазици и нивното значење за туризмот.

Клучни зборови: *меѓународен туризам, странски јазици, факултети за туризам, Република Македонија.*

FOREIGN LANGUAGES STUDYING AT THE FACULTIES OF TOURISM IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Dejan Metodijeski³
Kostadin Golakov⁴

Abstract: The subject of the paper is to present the studying of the foreign languages at the faculties of tourism in the Republic of Macedonia. The introductory part deals with the international tourism and its connection with foreign languages and it gives an explanation about the methodological approach to the research. Then it will provide a review of foreign languages

¹ Факултет за туризам и бизнис логистика, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

² Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

³ Faculty of Philology, University “Goce Delcev” Stip

⁴ Faculty of Tourism and Business logistics, University “Goce Delcev” Stip

studying through foreign languages subjects embedded in the study programs of undergraduate studies at the faculties of tourism in the Republic of Macedonia. In addition, comparative analysis will be performed between the similar modules in selected faculties providing their services in different Balkan countries with the modules offered by the domestic faculties. This paper will present special attention to the modern tendencies and perspectives of studying foreign languages and their importance to tourism.

Key words: *international tourism, foreign languages, faculties of tourism, Republic of Macedonia.*

Вовед

Туризмот денес е социјален, економски и културен феномен влијае на многу начини врз развојот на човечкото општество. Тој може да биде алатка за постигнување на економски развој кај неразвиените и земјите во развој. Сè повеќе држави и нивните влади ја препознаваат важната улога што туризмот ја има во генерирањето на потребните девизни приходи, создавањето на работни места и придонесот во зголемувањето на даночните приходи [1].

Динамиката и интензитетот на развој на меѓународниот туризам во светот во изминатите 60 години била доста поволна. Според извештајот на Светската туристичка организација (World Tourism Organization – WTO) [2], доаѓањата на туристи во 2013 година на меѓународно ниво ја достигнале бројката од 1.087 милиони. Туристичката потрошувачка изнесувала 1.159 милијарди американски долари, а туристичката индустрија учествува со 9% во глобалниот бруто домашен производ. Секој единаесетти вработен човек во светот е вработен во овој сектор. Истражувањата на WTO ни ги даваат следните податоци: најголемиот број од меѓународните туристи патувале поради одмор и рекреација 52%, посета на роднини и пријатели, религиозни, здравствени и други причини 27%, бизнис патувањата 14% и 7% од туристите не навеле причина.

Меѓународниот туризам е таков вид на туризам во кој туристите имаат подолг радиус на движење од просторот на државната територија на која се постојано населени, а економските ефекти од овој вид на туризам се значително поголеми во однос на ефектите од домашниот туризам [3]. Скоро сите меѓународни туристи вршат три активности кои се заеднички за нив, а според кои би можеле да ја измериме димензијата на меѓународниот туризам [4]. Тие активности на туристите се: поминуваат меѓународни граници, вршат промена на националната валута во странска

валута и го поминуваат времето надвор од својата земја, а тоа подразбира престој во некаков вид на објект за сместување.

Терминот „меѓународен туризам“ (во англиската литература го среќаваме како „international tourism“) ги опфаќа туристичките активности кои се одвиваат во меѓународни рамки и вклучува патување до странски земји од страна на туристите. Според горенаведеното, следува дека територијалниот опфат каде би можеле да го сретнеме меѓународниот туризам е, всушност, целиот свет. Доколку се водиме според официјалниот список на земји на Обединетите нации, во светот постојат 193 земји, а сите од нив во помал или поголем степен прифаќаат и иницираат меѓународни туристи. Во тој контекст треба да спомнеме дека и нашата земја во последните години бележи константен пораст на странските туристи, а во 2013 година нивниот број бил 399.680, од кои најголем број се туристите од Турција 68.124, потоа следуваат туристите од Грција 46.184, Србија 38.127, Холандија 25.542, Бугарија 20.914 и други земји [5].

Од особено големо значење за меѓународниот туризам е познавањето на странските јазици како при остварувањето на социјалните контакти помеѓу туристите и локалното население, така и помеѓу туристите и персоналот во туристичките дестинации. Поради оваа причина треба да се истакне улогата на високообразовните институции од областа на туризмот во профилирањето на стручни кадри со знаења адекватни на современите тенденции. Оттука, како неопходност се јавува потребата од изучување на странски јазици и нивно присуство во наставните програми на високообразовните институции од областа на туризмот во Република Македонија.

Во стручната литература постојат голем број истражувања насочени кон познавањето на странските јазици и нивната улога во развојот на туристичкиот сектор, а во главно се фокусираат на работната сила во туризмот [6], [7], [8], [9], [10], [11], [12] и [13]. За потребите на овој труд беше направено експлораторно истражување, а главна цел беше добивање на увид во изучувањето на странските јазици на факултетите за туризам во нашата земја и одбрани земји од Балканот со кои ќе можеме да направиме компарација. Од нашата земја беа земени предвид сите постоечки високообразовни институции на кои постојат студиски програми од областа на туризмот. Од балканските земји беа земени водечките институции на кои се образуваат кадри за туристичкиот сектор. Во процесот на собирањето на податоците го употребивме интернетот како глобална компјутерска мрежа преку која ги добивме потребните информации за институциите кои ги истражувавме. Од официјалните веб-

страници на универзитетите кои се дел од ова истражување ги презедовме студиските програми кои се анализирани во трудот. За подобра прегледност податоците од истражувањето се претставени табеларно. За потребите на истражувањето се земени предвид податоците за насоките туризам на избраните институции во траење од три години и четири години со соодветно 180 и 240 ЕКТС. Не се разгледани програмите поврзани со туризам како гастрономија, хотелски и ресторански менаџмент, менаџмент на дестинации ниту постдипломските програми.

1. Изучување на странските јазици на факултетите за туризам во Република Македонија

Поминати се повеќе од 40 години од кога туризмот за првпат се појавил како посебно поле за изучување на високообразовните институции [14] (Вишата угостителско-туристичка школа во Охрид е отворена во 1970 година). Високото образование од областа на туризмот е сè позастапено во последните декади, а слична е тенденцијата и во Република Македонија, каде што се бележи зголемен интерес за изучувањето на туризмот и соодветно на тоа, развој на програми кои ќе овозможат стекнување на специфични и апликативни знаења и вештини во тој домен. Во склоп на овие програми, како составен дел го забележуваме и изучувањето на странските јазици.

Во Република Македонија постојат шест универзитети во чиј состав има факултети и насоки на кои се изучуваат предмети од областа на туризмот, угостителството и гастрономијата. Сите факултети кои во студиските програми го третираат туризмот, како основна насока ја имаат насоката Туризам. Факултетот за туризам и бизнис логистика (ФТБЛ) при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип ги има и насоките Гастрономија, исхрана и диететика и Хотелско-ресторанска, што е идентично како и на Факултетот за туризам и угостителство при Универзитетот „Свети Климент Охридски“ – Битола (ФТУ). Извесни разлики кај насоките постојат кај Факултетот за туризам во Скопје (ФТС) кој има насока Хотелиерство, Универзитетот МИТ каде што има насоки Менаџмент на туризам, Гастрономија, Еколошки туризам и Рурален туризам, а Државниот универзитет во Тетово (ДУТ) има насоки Општ туризам и Туристички менаџмент. Единствено, на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет (ПМФ) во Скопје - Универзитет „Свети Кирил и Методиј“ има само една насока - Туризам.

Програмите и предметите кои се изучуваат на насоките туризам на шесте универзитети се слични една на друга, со исклучок на неколку

предмети, кои се застапени во некоја, а не се застапени во останатите програми. На сите факултети програмите се усогласени со принципите на Болоњската декларација со применување на Европскиот кредит-трансфер систем и современиот начин на организирање на наставата (интерактивни предавања, презентации, изработка на проекти, семинарски работи, студии на случај итн.).

Табела 1. Странски јазици кои се изучуваат на насоките поврзани со туризмот на универзитетите во нашата земја

Table 1. Foreign languages studied at tourism related departments at the universities in the Republic of Macedonia

Универзитет	Факултет	Странски јазик како задолжителен и изборен предмет	Странски јазици кои можат да се избераат
„Гоце Делчев“, Штип	Туризам и бизнис логистика	Еден странски јазик како задолжителен предмет се изучува во втора година. Како изборен предмет се изучува странски јазик во прва и втора година.	Англиски јазик Германски јазик Шпански јазик Француски јазик Италијански јазик Руски јазик
„Св. Климент Охридски“, Битола	Туризам и угостителство	Еден странски јазик како задолжителен предмет се изучува во прва година. Како изборен предмет се изучува странски јазик во трета и четврта година.	Англиски Германски
Државен универзитет во, Тетово	Економски факултет	Нема податоци	Нема податоци
„Св. Кирил и Методиј“, Скопје	Природно-математички факултет, Институт за географија	Англиски јазик како задолжителен предмет се изучува две години. Како изборен предмет се изучува странски јазик во трета и четврта година.	Германски јазик Шпански јазик Француски јазик Италијански јазик
Универзитет за туризам и менаџмент, Скопје	Факултет за туризам	Не се изучуваат странски јазици	Не се изучуваат странски јазици
Универзитет МИТ	Факултет за менаџмент на туризам	Англиски јазик како задолжителен предмет се изучува две години. Како изборен предмет се изучува странски јазик во трета година.	Деловен англиски јазик Германски јазик

Извор: Официјалните веб-страници на овие институции, јули 2014 година

Што се однесува до странските јазици кои се изучуваат на насоките поврзани со туризмот на универзитетите во нашата земја, може да се заклучи дека се забележуваат големи разлики помеѓу универзитетите.

Факултетите во своите програми ги имаат следните странски јазици: англиски јазик, германски јазик, шпански јазик, француски јазик, италијански јазик и руски јазик. Најголем избор на странски јазици (сите од горенаведените) има на Факултетот за туризам и бизнис логистика при УГД, а по него следува Институтот за географија при ПМФ кој нема опција за избор и изучување на рускиот јазик. ФТУ во Охрид како опција ги нуди само англискиот и германскиот јазик, а слична е состојбата и на Универзитетот МИТ, каде што освен англискиот јазик има и деловен англиски јазик и германски јазик. Државниот универзитет во Тетово на својата официјална веб-страница нема истакнато студиски програми, а поради таа причина не се земени предвид странските јазици кои се изучуваат во оваа институција. Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје своите програми ги има конципирано без изучување на странските јазици. Застапеноста по години на странските јазици во програмите на факултетите за туризам во нашата земја се различни. Странските јазици се изучуваат во целиот период на студирањето на ПМФ (во прва и втора година задолжителна, а во трета и четврта како изборни предмети), на Универзитетот МИТ (во прва и втора година задолжително, а трета година како изборни предмети), на ФТБЛ во првите две години од студирањето и на ФТУ во Охрид во прва година задолжително, а трета и четврта како изборни предмети.

2. Компаративна анализа на изучување на странските јазици на факултетите за туризам меѓу земјите од Балканот и нашата земја

Со цел да согледаме каква е состојбата во поглед на изучувањето на странските јазици во балканските земји, направен е преглед на студиските програми во рамките на неколку поистакнати високообразовни институции од областа на туризмот.

Табела 2. Странски јазици кои се изучуваат на насоките поврзани со туризмот на универзитетите во некои земји од Балканот

Table 2. Foreign languages studied at tourism related departments at universities in different Balkan countries

Универзитет	Факултет	Странски јазик како задолжителен и изборен предмет	Странски јазици кои можат да се изберат
„Св.Климент Охридски“, Софија, Бугарија	Геолого-географски факултет	Два странски јазика како задолжителни предмети се изучуваат во три години	Шпански јазик Руски јазик Германски јазик Француски јазик Англиски јазик
Универзитет во Риека, Опатија, Хрватска	Факултет за менаџмент во туризмот и угостителството	Два странски јазика како задолжителни предмети се изучуваат две години. Во трета година се изучува трет странски јазик.	Италијански јазик Германски јазик Француски јазик Англиски јазик
Универзитет „Сингидунум“, Белград, Србија	Факултет за туристички и хотелски менаџмент	Англиски јазик и уште еден странски јазик како задолжителни предмети се изучуваат во четири години	Шпански јазик Италијански јазик Руски јазик Германски јазик Француски јазик Јапонски јазик Кинески јазик
Универзитет во Приморска, Порторош, Словенија	Факултет за туризам	Англиски јазик како задолжителен предмет се изучува во прва година. Втор странски јазик како изборен предмет се изучува во втора и трета година.	Италијански јазик Руски јазик Германски јазик
Универзитет на Црна Гора, Котор, Црна Гора	Факултет за туризам и хотелиерство	Два странски јазика како задолжителни предмети се изучуваат во три години	Италијански јазик Руски јазик Германски јазик Француски јазик Англиски јазик

Извор: Официјалните веб-страници на овие институции, јули 2014 година

Врз основа на податоците изнесени во табела 2, може да се констатира дека избраните балкански земји имаат сличен пристап во однос на изучувањето на странските јазици. Имено, без оглед на малите

варијации во однос на постоечките странски јазици во рамките на разгледаните студиски програми, акцентот се става на изучувањето на следните странски јазици: англиски јазик, германски јазик, шпански јазик, француски јазик, италијански јазик и руски јазик. Интересен е фактот што на Универзитетот „Сингидунум“ во Белград како опција за изучување се јавуваат јапонскиот и кинескиот јазик. Впечаток прави застапеноста по години на странските јазици во програмите на факултетите за туризам кои се различни во споредба со нашата земја. Странските јазици се изучуваат во целиот период на студирањето на сите разгледани универзитети, во најголемиот дел како задолжителни предмети по два странски јазика, со исклучок на Универзитетот во Приморска (во прва и втора година се задолжителни, а во трета година странските јазици спаѓаат во групата на изборни предмети).

Заклучок

Познавањето на јазик при посета и престој во странска земја несомнено е од огромно значење за подобра комуникација меѓу туристите и локалното население. Промените што се случуваат на светската туристичка сцена, како резултат на константниот пораст на бројот на меѓународни патувања јасно укажуваат на фактот дека познавањето на странските јазици е еден од позначајните фактори што може да придонесе за подобра конкурентска предност на туристичките дестинации. Во оваа ситуација, голема улога играат факултетите за туризам кои подготвуваат кадри за туристичкиот сектор, а странските јазици како задолжителни и изборни предмети се содржат во студиските програми.

Истражувањето кое беше направено за потребите на трудот покажа дека на факултетите за туризам во нашата земја странските јазици се застапени во студиските програми како задолжителни и изборни предмети со исклучок на еден универзитет во кој не се изучува странски јазик. Компаративната анализа со избрани балкански земји укажува на податокот дека универзитетите во овие земји им посветуваат поголемо внимание на странските јазици и кај најголем дел од нивните студиски програми странските јазици се изучуваат како задолжителни предмети во текот на сите студиски години. Податокот што на Универзитетот „Сингидунум“ во Белград, како опција за изучување се јавуваат јапонскиот и кинескиот јазик не е случаен, ако се земе фактот дека бројот на туристи од азискиот регион во последните години бележи најголем процентуален пораст во светски рамки.

Туризмот, како културен и економски феномен, секогаш се поврзува со развојот на техниките, науката и образованието. Оттука, современите сознанија треба навремено да се инкорпорираат во образовниот процес, а наставните програми континуирано да се унапредуваат. Во тој контекст, на факултетите за туризам во нашата земја освен континуирано изучување на постоечките странски јазици за време на целото студирање, би било потребно да се воведуваат и нови странски јазици, како на пример турски и холандски јазик, што би им овозможило на студентите во иднина подобра комуникација и услужување на странските туристи.

Користена литература

- Ацковска, М., Петроска Ангеловска, Н., Методијески, Д., Филипоски, О. (2013). *Економијата на туризмот и нејзиното изучување на додипломските студии на факултетите за туризам во Република Македонија*. Зборник на трудови - Предизвиците на науката во економија базирана на знаење-состојби и перспективи, Економски институт, Скопје, 191-201.
- UNWTO (2014). *Tourism highlights, 2014 Edition*. World Tourism Organization.
- Мариноски, Н. (2008). *Основи на туристичка теорија и практика*. ФТУ.
- Bhatia, A.K. (2001). *International tourism management*. Sterling Publishers Private Limited.
- Државен завод за статистика на Република Македонија (2014). *Туризам во Република Македонија, 2009-2013*. Скопје.
- Blue, G.M., Harun, M. (2003). *Hospitality language as a professional skill*. English for Specific Purposes, № 22, 73–91 pp.
- Leslie, D., Russell, H. (2006). *The importance of foreign language skills in the tourism sector: A comparative study of student perceptions in the UK and continental Europe*. Tourism Management, Volume 27, Issue 6, 1397–1407 pp.
- Martin, A., Davies, S. (2006). *An evaluation of the language skills in Scottish hotels*. Journal of hospitality, leisure, sport and tourism education, Volume 5, Issue 1, 4-15 pp.
- Marin-Pantelescu, A., Lupu, N. (2009). *Skills for tourist services*. Journal of Applied Economic Sciences, Volume IV, Issue 2 (8), 254-260 pp.
- Vanneste, D., et al. (2009). *Languages and aspects of tourism education and training in Flanders (Belgium)*. Scottish Languages Review, Issue 19,

25-34 pp.

Hassan, S., et al. (2009). *The importance of soft skills in tourism industry in MELAKA MALAYSIA*. Journal of Human Capital Development, Volume 2, Issue 2, 37-48 pp.

Božinović, N., Sindik, J. (2013). *Language proficiency for careers in tourism and learning different second foreign languages*. TURIZAM, Volume 17, Issue 3, 121-130 pp.

Zwane, F.N., Du Plessis, L., Slabbert, E. (2014). *Analysing the skills expectations of employers in the South African tourism industry*. SA Journal of Human Resource Management, 12 (1) Art. #550, 9 pages.

Airey, D., Tribe, J., eds. (2005). *An international handbook of tourism education*. Elsevier.

Интернет страници

www.mit.edu.mk

www.unite.edu.mk

www.ftu.uklo.edu.mk

www.ugd.edu.mk

www.igeografija.mk

www.utms.edu.mk

www.fthm.uniri.hr

www.ucg.ac.me

www.turistica.si

www.singidunum.ac.rs

www.uni-sofia.bg

www.un.org/en/members/index.shtml